

Diarienummer
Dnr S2017/06849/FST

Socialdepartementet

Remissvar

Promemoria: Vissa förslag om personlig assistans

Vårdföretagarna är en arbetsgivar- och branschorganisation som tecknar kollektivavtal och företräder cirka 230 små, medelstora och stora privata assistansföretag i hela Sverige med omkring 30 000 årsanställda. Vi har tagit del av regeringens promemoria om Vissa förslag om personlig assistans och vill härmed lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Vårdföretagarna är positiva till att regeringen tagit till sig av Försäkringskassans skrivelse och andra aktörers kritik för att nu vidta åtgärder att förhindra fler personer med funktionsnedsättningar drabbas av indragen assistans. Vårdföretagarna tillstyrker förslagen om att återgå till den tidigare ordningen då assistans beviljades för väntetid och beredskap samt borttagandet av tvåårsomprövningarna. Däremot avstyrker Vårdföretagarna förslaget med den fragmenterade uppbyggnaden av ersättningen för väntetid och beredskap samt att resor inte berättigar till assistans. Vårdföretagarna är även starkt kritiska till att arbetsgruppen helt förbisett att analysera konsekvenserna för de privata utförarna som utgör cirka 70 procent av branschen samt hur förslagen påverkar de personliga assistenterna.

5.1 Väntetid, beredskap och aktiviteter utanför hemmet

Behovet av assistans skiljer sig åt mellan olika individer. Vissa behöver ständigt assistenter i sin direkta närhet för att klara av den dagliga livsföringen. Andra är tämligen självständiga men när behovet av hjälp uppstår kan det ske akut. Därför är det oerhört viktigt att assistansersättning kan beviljas i form av väntetid för denna tid. Regeringen har uttalat att personlig assistans åter ska kunna beviljas

för väntetid och beredskap under dygnsvila samt tid mellan preciserade hjälpbehov vid aktiviteter utanför hemmet. Vårdföretagarna tillstyrker därför förslaget om att återgå till den tidigare ordningen men är starkt kritiska till varför det görs skillnad på inom respektive utanför hemmet. Behovet av assistans finns oavsett om vederbörande är hemma eller på annan plats. Juridiken blir onödigt snårig och riskerar att få orimliga konsekvenser. Det är viktigt att gå tillbaka till intentionen med lagstiftningen om att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett liv så likt andra som möjligt.

5.2 Beräkning av väntetid och tid för beredskap

Vårdföretagarna avstyrker förslaget med den fragmenterade uppbyggnaden av ersättningen som utgår med en fjärdedel respektive en sjundedel av ett schablonbelopp. Assistansersättningen ska täcka samtliga kostnader för personlig assistans där den absoluta merparten går till lönekostnader. Det arbete den personliga assistenten utför har en direkt koppling till den assistansberättigades hjälpbehov varför beviljande av tid och ersättning måste harmonisera med kostnaderna för utförandet. Enligt rådande kollektivavtal har en assistent rätt till full lön under ett helt arbetspass även om den assistansberättigade endast är beviljad en fjärdedel eller sjundedel av en timme. Ytterst få vill vara anställd en timme för att sedan gå oavlönad tills ett akut assistansbehov åter uppstår. En sådan anställningsform blir ohållbar. Med en i grunden förhållandevis låg ersättning blir varje inkomstbortfall extremt kännbar. Därför är det viktigt att ersättningen täcker de faktiska kostnaderna som uppstår under en assistanstimme. Eftersom avsikterna i lagstiftningen är att personer med varaktiga funktionshinder skall få möjlighet att leva som andra, måste det även vara praktiskt genomförbart.

5.3 Omprövningen av rätten till assistansersättning

Vårdföretagarna tillstyrker förslaget om att tvåårsomprövningarna av rätten till assistansersättning tas bort. Däremot är vi kritiska till att omprövningarna ska införas vid senare tillfälle. I och med att omprövning för assistans ska ske vid "väsentligt förändrade förhållanden" bör beslutet om att slopa tvåårsomprövningarna vara tillsvidare och inte införas vid senare tillfälle. Det leder även till en oro och osäkerhet för den enskilde om när detta tillfälle är. Vidare bör de personer som fått sin assistans indragen på grund av Försäkringskassans tidigare tolkningar få sin assistans prövad igen.

8.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Vårdföretagarna är starkt kritiska till den tredje punkten i ändringsförslaget som handlar om assistans i samband med en aktivitet - före, under eller direkt efter aktiviteten. I texten framgår att resor till och från aktiviteten inte omfattas av bestämmelsen, något som kommer få direkta följder för utförandet av assistansen. Det finns inget som säger att ett akut assistansbehov inte kommer uppstå under en resa. Det är då inte rimligt att chauffören ska behöva stanna fordonet och rycka in om assistans behövs. Om regelsystemet är att assistans under resor inte medges, uppstår precis som vid beräkningen av väntetid och beredskap, en fragmentering av arbetstiden för assistenten. Schemaläggningen blir oerhört problematisk och möjligheten att hitta en assistent som vill arbeta stötvis är tämligen minimal. Detta vore mycket olyckligt och riskerar leda till att vissa utförare väljer att arbeta med personer som inte har aktiviteter eller är i stort behov av väntetid eller beredskap.

Konsekvensbeskrivning

I promemorian finns ett kapitel om konsekvensbeskrivning, där en genomgång av hur förslagen påverkar kvinnor, män, flickor och pojkar med assistans. Det förs även en diskussion om hur förslagen påverkar Försäkringskassan, staten och kommunerna. Det konstateras att det mesta som kommer ske med förändringarna är av positiv karaktär och förslagen bedöms inte heller få någon påverkan på jämställdheten mellan män och kvinnor. Däremot finner Vårdföretagarna det mycket märkligt att utredningen helt bortsett ifrån att analysera hur förslagen påverkar cirka 70 procent assistansbranschen, det vill säga de privata assistansutförarna. Det är uppenbart att vissa av förslagen kommer få negativa konsekvenser för både schemaläggning och likviditeten i företagen. Därutöver har inte heller någon analys gjorts av hur förslagen påverkar arbetsmarknaden för yrkesgruppen personliga assistenter. Redan idag är det svårt att attrahera personer att arbeta som personlig assistent. Vissa av förslagen riskerar göra det ännu svårare att få personer att söka sig till sektorn. Det var troligtvis inte uppsåtet med förslagen, därför hoppas vi att regeringen ser över de tilltänkta förändringarna som medför problem för både branschen och yrket.